

Djur i vården

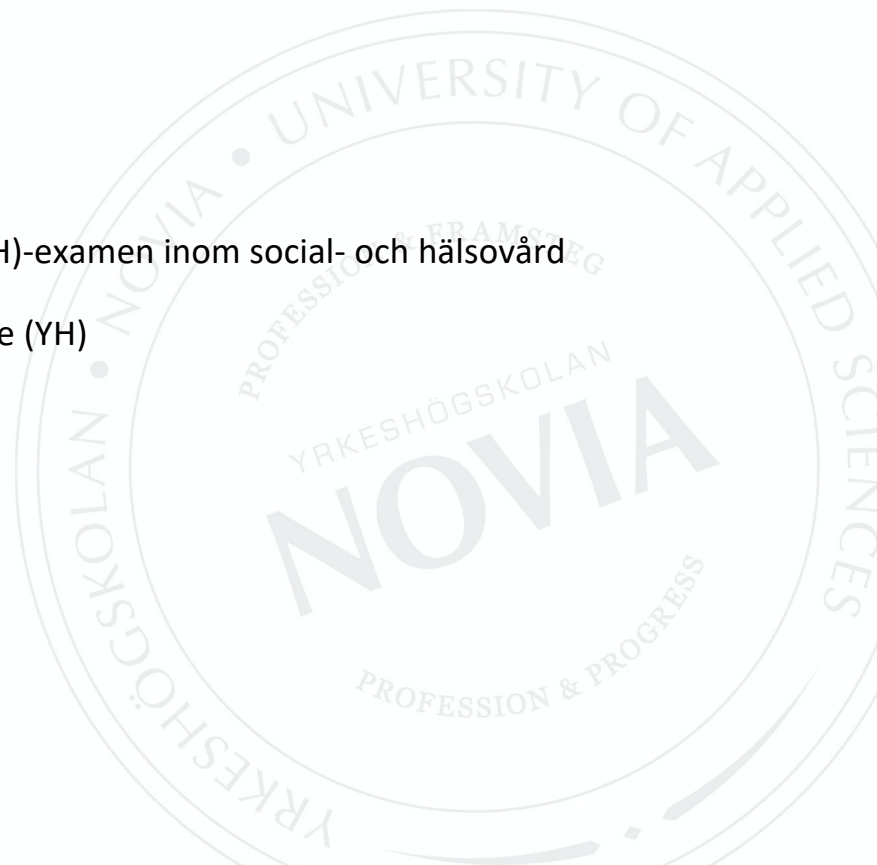
En kvalitativ studie om hur djur påverkar
välbefinnandet hos den äldre patienten

Sofi Michelsson

Examensarbete för (YH)-examen inom social- och hälsovård

Utbildning: Sjukskötare (YH)

Vasa 2021

EXAMENSARBETE

Författare: Sofi Michelsson

Utbildning och ort: Sjukskötare, Vasa

Inriktningsalternativ/Fördjupning: Akutvård

Handledare: Nanette Westergård

Titel: **Djur i vården** - En kvalitativ studie om hur djur påverkar välbefinnandet hos den äldre patienten

---

Datum 13.5.2021 Sidantal 40

Bilagor 2

Abstrakt

De flesta som jobbar inom vården kommer någon gång att sköta om äldre patienter och då är det viktigt att förstå hur en människa åldras, vad som händer både biologiskt, psykiskt, socialt samt fysiskt. Det är också bra att känna till vad som kan höja de äldres välbefinnande och det är där vi kan ta djuren till hjälp i olika vårdsammanhang.

Syftet med detta examensarbete var att ta reda på hur djuren påverkar välbefinnandet hos äldre patienter samt ta reda på om vården blir bättre ifall man använder sig av djur i vården.

Studien utfördes som en kvalitativ intervjustudie. En kvalitativ innehållsanalys användes för att analysera artiklar och böcker som handlade om den äldre människan och åldrande samt om djurens nytta i vården och vad de har för positiv/negativ effekt på äldre. För att få svar på hur personalen på äldreboenden uppfattar djurens påverkan på de äldres välbefinnande användes en semistrukturerad intervju.

Av undersökningen framkom det att alla informanter ansåg att djuren gör en stor nytta inom äldreomsorgen eftersom de ger ett ökat välbefinnande och trygghet åt de äldre. De önskar att djur skulle utnyttjas mer i vårdsammanhang eftersom djuren lugnar de äldre, speciellt de med minnessjukdomar och aggressivitet samt gör de äldre gladare och mera sociala.

Språk: Svenska

Nyckelord: Äldre, djur, djur i vården

BACHELOR'S THESIS

Author: Sofi Michelsson

Degree Programme: Nurse, Vasa

Specialization: Emergency care

Supervisor(s): Nanette Westergård

Title: **Animals in care** - A qualitative study on how animals affect the well-being of the elderly patient

---

Date 13.5. 2021   Number of pages 40

Appendices 2

Abstract

Most people who work in healthcare will at some point care for elderly patients and then it's important to understand human aging, what happens both biologically, psychologically, socially as well as physically. It's also good to know what can elevate the well-being of the elderly and that's where we can have animals helping us in different healthcare situations.

The aim of this thesis was to find out how animals affect the well-being of older patients as well as find out if the care is better when animals are used in healthcare for older patients.

The study was performed as a qualitative interview study. A qualitative content analysis was used to analyze articles and books about the elderly human and aging as well as about the benefit of animals in care and what, positive/negative effect they can have on elderly. To get answers as to how staff at nursing homes perceive the impact of animals relating to the well-being of the elderly, a semi-structured interview was used.

From the survey it emerged that everyone felt that animals benefit the elderly positively to a great extent and they wish animals would be used more in healthcare. Responses in the survey were that the animals calm the elderly, especially those with memory illnesses and aggressiveness as well as making the elderly happier and more social.

Language: Swedish

Key words: Elderly, animals, animals in care

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
2	Syfte och frågeställning.....	2
3	Bakgrund.....	2
3.1	Den äldre människan	2
3.2	Biologiska åldrandet.....	3
3.2.1	Kroppsliga och fysiska åldrandet.....	4
3.3	Psykologiska åldrandet	4
3.4	Sociala åldrandet.....	5
4	Aktiviteter främjar välmående.....	6
5	Människans relation till djuren	6
6	Djur i vården	7
6.1	Djurens psykiska effekter.....	8
6.1.1	Oxytocin	9
6.2	Djurens sociala effekter	10
6.3	Djurens fysiska effekter	11
6.4	Djurens medicinska effekter	11
7	Teoretisk utgångspunkt	12
8	Metod	13
8.1	Semistrukturerad intervju.....	13
8.2	Kvalitativ innehållsanalys.....	14
8.3	Etiska aspekter	15
9	Resultat.....	15
9.1	Djuren	16
9.1.1	Vilka djur kommer på besök	16
9.1.2	Hur ofta kommer djuren på besök.....	17
9.2	Hur djur används i vården.....	18
9.2.1	Vilken relation har de äldre till djuren	18
9.2.2	Finns det något negativt med att ha djuren i vården.....	19
9.2.3	Har djuren haft en viktigare roll under Covid-19 pandemin	20
9.2.4	Borde djur utnyttjas mera i vården.....	20
9.3	Djurens effekt	21
9.3.1	Psykisk effekt	21

9.3.2	Social effekt.....	21
9.3.3	Fysisk effekt	22
9.4	Välbefinnande.....	23
9.4.1	Hur påverkar djuren de äldres välbefinnande	23
10	Diskussion	24
10.1	Metoddiskussion.....	24
10.1.1	Trovärdighet.....	24
10.1.2	Pålitlighet	25
10.1.3	Bekräftelsebarhet	25
10.1.4	Överförbarhet	26
10.2	Resultatdiskussion	27
10.2.1	Välbefinnande.....	27
10.2.2	Djurens effekt	28
10.2.3	Hur djur används i vården.....	28
10.3	Slutledning	30
	Källförteckning.....	32
	Bilaga 1	
	Bilaga 2	

1 Inledning

Åsikterna om när en människa blir gammal och kan räknas som en "äldre person" är inte helt bekräftade. Enligt Ernsth Bravell & Österlund (2020, 20) utgår man från pensionsåldern för att beskriva en äldre person men den skiljer från olika länder. Dock delar man ofta in de äldre i *yngre äldre* som är 60-65år och uppåt, *äldre äldre* som är 75-80år och uppåt samt *de allra äldsta* som räknas från 85år och uppåt. Wallis & Alberg (2011,17,337) skriver att vi åldras olika och det är en individuell och unik process för var och en. De väljer även att dela in åldrandet i olika kategorier så som; Biologiskt/medicinskt, psykologisk och socialt åldrande.

Enligt Morrison (2007) så började människan använda sig av djur i vården redan för länge sedan och att man har hittat bevis på att människan och djuren har haft en speciell relation till varandra. Wallis & Alberg (2011, 85) skriver att det är speciellt inom äldreomsorgen som man använder sig av djur eftersom många äldre tycker det är en skön och lugn känsla att få umgås med djur, de känner att de kan slappna av och bara vara sig själva. Till skillnad från att umgås med människor så kan relationen till djur, speciellt hundar, kännas och upplevas som en mer stabil och förutsägbar relation eftersom en hund inte bryr sig om vad man är på för humör. De bryr sig heller inte om man har en sämre dag och de lyssnar utan att tröttna.

Håkansson (2009, 6–7, 11–12) styrker detta och skriver att vår relation till djuren är nära och intim vilket gör att ha dem runt omkring oss gör oss lugnare, förbättrar vårt humör och vi känner även större trygghet av att ha dem vid vår sida. Djuren stimulerar också vår känslomässiga utveckling både hos barn och vuxna, samt de ökar vår empatiska förmåga och dämpar ångest och aggressivitet. De har även en förmåga att dämpa stress och de ger oss både glädje och sorg i vardagen men hjälper oss även att hantera kriser. Att ta hand om djur och sköta om dem lär oss även att ta ansvar för någon annan än oss själva. De skapar också rutiner och erfarenheter samt ger oss en meningsfylld vardag.

Skribenten har själv haft djuren med till jobbet och sett med egna ögon vilken skillnad de kan göra, både ge glädje men även dämpa oro. Därför vill jag med denna studie förmedla vidare vilken otrolig nytta djuren skulle kunna göra i vården och önskar även att flera ställen skulle tillåta djur och ha en mer djurcentrerad vård.

2 Syfte och frågeställning

Syftet med detta examensarbete är att ta reda på hur djuren påverkar välbefinnandet hos äldre patienter samt ta reda på om vården blir bättre ifall man använder sig av djur i vårdssammanhang.

Målsättningen är att ge en ökad kunskap till vårdpersonalen om hur de med hjälp av djuren kan ge en god vård samt öka välbefinnandet hos de äldre patienterna i olika vårdssammanhang.

Den centrala frågeställningen för arbetet är: Hur påverkar djuren välbefinnandet hos den äldre patienten?

3 Bakgrund

I kapitel 4-5 beskrivs grundläggande fakta om den äldre människan, vad som händer biologiskt, fysiskt, psykologiskt och socialt när vi åldras samt aktiviteter som främjar välmåendet hos de äldre. Vidare i kapitel 6-7 beskrivs fakta om vad människan har för relation till djuren, på vilket sätt djuren används i vården samt vilken positivt effekt vi får av djuren både psykiskt, socialt och fysiskt.

3.1 Den äldre människan

Enligt Ernsth Bravell & Österlund (2020, 20) finns det ingen tydlig ålder som anser när man blir gammal eller äldre. I de flesta länder utgår man från pensionsåldern för att beskriva en äldre person men den skiljer från olika länder. Dock delar man ofta in de äldre i *yngre äldre* som är 60-65år och uppåt, *äldre äldre* som är 75-80år och uppåt samt *de allra äldsta* som räknas från 85år och uppåt. På ca 30år har befolkningens ålder stigit och de äldre äldre och de allra äldstas ålder har stigit. Tidigare skulle en 75-åring ha klassats som en äldre äldre men idag räknas hen till gruppen de yngre äldre.

Att bli gammal är inte bara en ålder eller några siffror. Att åldras är väldigt unikt och individuellt och styrs av vår genetik. Vissa åldras snabbt och i yngre år medan andra är pigga och starka långt upp i åren. Det är inte bara människan som åldras utan det drabbar alla individer och arter och sker inte pga yttre omständigheter utan det mesta kommer inifrån kroppen. Miljön och livsstilen påverkar hur snabbt vi åldras och hurudant hälsotillstånd vi kommer ha. Förändringar som hör till åldrandet kan man inte stoppa och det finns heller inte någon medicin eller behandling som hjälper men med rätt hjälp, stöd och rehabilitering kan den äldre få en aktiv vardag utifrån sina egna förutsättningar. Åldrandet brukar man dela in i olika förlust kategorier som tillsammans hänger ihop; Biologisk, psykologisk och social förlust (Wallis & Alberg, 2011, 17, 337). Dessa förlustkategorier kommer förklaras ingående i kapitel 3.2–3.4.

Enligt Norling & Larsson (2004, 175–177) sker det en stor förändring i livet efter att man har gått i pension. Stressen över arbetet och en massa måsten upphör och plötsligt har man mycket mera fritid än förut. För en del kan det kännas jobbigt när arbetslivets sociala, fysiska och psykiska stimulans upphör och det kan leda till att personen blir mer passiv, lågstimulerad och får en inaktiv livsstil som i sin tur kan leda till olika hälsoproblem. Att mäta hur en person mår är svårt och otroligt relativt. Man kan inte endast kolla på sjukdomar och diagnoser eftersom t.ex. en äldre med kroniska sjukdomar ändå kan se sig ha en bra livskvalitet och en god hälsa.

3.2 Biologiska åldrandet

Wallis & Alberg (2011, 20–21) menar att åldrandet är en långsam men successiv process som pågår under många år. Förändringar sker på cellnivå, cellerna blir försvagade och får förändrad funktion vilket i sin tur ger en försämring på organen samt kroppens funktioner. Kroppen är utrustad med en reservkapacitet för att klara av och återhämta sig från påfrestningar och skador och reglerar själv t.e.x temperatur, blodtryck osv. Men med åldern minskar reservkapaciteten gradvis och kroppen får svårare att klara av och återhämta sig från påfrestningar och skador, därför kan t.ex. en vanlig influensa vara livshotande för en äldre person. Kroppen får även gradvis svårare att reglera temperaturen och därför fryser äldre oftare och kan ha svårt att klara av långvariga värmeböljor.

3.2.1 Kroppsliga och fysiska åldrandet

Vid stigande ålder förändras rörelseförmågan pga försämrade fysisk kondition och minskad muskelstyrka. Är man fysiskt inaktiv försämras syreupptagningen i musklerna vilket i sin tur leder till muskeltrötthet. Med åldern minskar även muskelmassan och vid 80-90års ålder har muskelstyrkan minskat ungefär med hälften i jämförelse när personen var i 30-års åldern. Förstås är det mycket individuellt, en aktiv 70-åring kan ha lika bra muskelstyrka som en inaktiv 25-åring. Äldre personer har även lättare för att tappa muskelmassa och har svårare att bygga upp den igen och får svårare att komma tillbaka till det aktiva liv som de har haft. Detta gäller främst de som tillbringar största delen av tiden i sängen t.ex. på sjukhus, eftersom sängläge leder till negativa konsekvenser så som minskad muskelmassa, svaghet, nedsatt rörelseförmåga och det i sin tur kan leda till risk för fall (Norberg et al. 2012, 198–200).

Att gå och stå kan verka lätt för många men det är heller inte lika självklart när man blir äldre. Det är inte bara förändrad muskelmassa och muskelstyrka som påverkar utan det ställer även krav på olika kroppssystem, så som nervsystemet som är det viktigaste och som tar emot olika signaler och information från kroppen. Det krävs även helatiden en anpassning till omgivningen t.ex. att gå runt en möbel, öppna en dörr, gå förbi ett hinder på marken, andra fotgängare osv. Detta i sin tur ställer krav på den kognitiva förmågan över att vara uppmärksam vad som händer och sker runt omkring en. Studier har visat att äldre har svårare att klara av dessa kognitiva krav. Det som kom fram i studien var att de äldre som var fysiskt aktiva hade lättare med den kognitiva förmågan än de äldre som var fysiskt inaktiva, och hade på så sätt lättare att gå och göra något annat samtidigt t.ex. bära ett vattenglas eller tänka på vad de gjorde igår (Norberg et al. 2012, 196–198).

3.3 Psykologiska åldrandet

Wallis & Alberg (2011, 23–25) skriver att minnet försämras när vi blir äldre. Minnet är ett av de viktigaste redskapen en människa har och ju äldre man blir desto mera minnen och erfarenheter har man med sig i bagaget. Minnet kan delas upp i tre grupper: sensoriskt minne och kort- samt långtidsminne. Till det sensoriska minnet hör allt vi upplever med våra sinnen, via syn, hörsel, lukt, smak och känsel. Sensoriska minnet bedömer och analyserar den

information den fått och sällar sedan bort det oviktiga. Korttidsminnet är kort och oftast tar ny information över den gamla. Vi kan även själva styra och välja vad vi vill spara i minnet och skickar då iväg det till långtidsminnet. Långtidsminnet är det vi oftast menar när vi pratar om minne. Där finns det gott om utrymme och där samlas all kunskap och alla minnen vi har. När man blir äldre försämras kommunikationen mellan korttids och långtidsminnet och därför kan den äldre ha svårare att få fram information och kan behöva ledtrådar och stöd för att minnas. De äldre har även svårare att lära sig och komma ihåg saker. Det är inte bara minnet som blir sämre, även reaktionsförmågan och förmågan att lära sig blir sämre med åren.

3.4 Sociala åldrandet

Hur vi uppfattar oss själva och våra beteenden påverkas mycket av omgivningen och andra människor. En negativ attityd från omgivningen och människor runt omkring oss kan göra åldrandet snabbare än om vi har en omgivning fylld med omsorg och omtanke. Under livets gång går vi in i olika roller både i skolan, på jobbet, hemma osv men för en åldring kan det vara svårt att hitta sin roll. Den äldre kan känna sig osäker på sig själv och blir hen då utesluten från omgivningen och blir klassad som inkompetent, sjuk och svag kan den äldre inta den rollen och uppvisa såna symtom trots att hen är frisk. Får den äldre istället vara med i gemenskapen och får känna uppskattning och delaktighet kan den äldre istället få ett aktivare liv och klarar sig även bättre på egen hand (Wallis & Alberg, 2011, 27).

Enligt Norling & Larsson (2004, 191) börjar den äldre dra sig undan och undviker kontakt med andra människor om den sociala förmågan inte upprätthålls. De kan då bli socialt understimulerade och får då även svårt att söka socialt stöd och hjälp av anhöriga eller personal när de behöver. Försämras även den verbala förmågan, humöret och kroppsspråket vid t.ex. demens eller depression kan det leda till isolering vilket i sin tur kan bli hälsohotande och skyddsmekanismen i kroppen försämras och den äldre drabbas lättare av sjukdomar.

4 Aktiviteter främjar välmående

Enligt Norling & Larsson (2004, 180) har det gjorts analyser där de har tagit reda på de äldres psykiska hälsa, vårdkonsumtion och mående och där kommit fram till att de äldre som hade naturbaserade aktiviteter och miljöer i sin vardag hade ett lågt vårdbehov och en hög livskvalitet. De äldre som istället hade få inslag av naturbaserade aktiviteter och miljöer och satt mest och kollade tv, lyssnade på radio eller spelade spel, var mer passiva och hade sämre hälsa. Med naturbaserade aktiviteter menar de djurkontakt, friluftsliv så som plocka bär eller svamp, pyssla i trädgården, fiska osv. Ofta kan dessa aktiviteter kombineras och de går hand i hand med varandra. Många tror att intresset för djurkontakt minskar när man blir äldre men det är istället tvärtom, intresset för djur och natur ökar med åldern. Dock har de äldre oftast fått olika, psykiska, sociala och fysiska hinder som gör att de inte kan vara ute i naturen eller ha kontakt med djur på samma sätt som förr.

Det finns även vetenskapliga bevis på att fysisk aktivitet leder till bättre hälsa och att det förebygger och kan behandla en rad allvarliga sjukdomar som t.ex. hjärt- och kärlsjukdomar och typ 2-diabetes. Speciellt viktigt är fysisk aktivitet för de äldre eftersom det fördröjer de fysiska och kognitiva förlusterna. Till de kognitiva funktionerna menas förmågan att planera, påbörja och avsluta olika handlingar, lösa olika problem samt minnet. Fysisk aktivitet ger även ett ökat välbefinnande och kan på så sätt minska depressiva tillstånd (Norberg et al. 2012, 194–195).

5 Människans relation till djuren

Ellegren (2006) skriver att det för 5–10 000 år sedan skedde en stor förändring i människans historia. Våra förfäder hade blivit skickliga jägare, befolkningen ökade och bytesdjuren minskade. En ny livsstil och kultur i form av jordbruk började ta form och i samband med detta domesticerades flera djur så som t.ex. får, getter, grisar, kor och hästar för att både ge mat och skinn och vara till nytta som arbetsredskap. Dock menar Björnerfeldt (2007) att hunden då länge hade funnits vid människans sida. När och var hunden blev domesticerad är ännu oklart och många studier visar att det kan ha skett i olika perioder och på olika platser i världen. De genetiska studierna visar att separation mellan varg och hund kan ha skett redan för

135 000 år sedan medan de första arkeologiska fynden på en domesticerad hund är daterade till för ca. 13–17000 år sedan.

Dagligen kommer många av oss i kontakt med djur. Många har djur hemma som påverkar deras fritidsintressen, livsstil och sociala miljö. Djuren fungerar som livskamrat och sällskap oavsett om de fungerar som en familjemedlem eller hjälpmedel. Vår relation till sällskapsdjur är nära, intim och sträcker sig under flera års tid. De delar vår vardag i alla skeden i livet, de ger oss glädje och sorg samtidigt som de ger oss ett viktigt socialt stöd i vardagen och vid kris (Håkansson, 2009, 6).

Hur vi kommunicerar med djur skiljer sig från samspelet oss människor emellan. Djuren använder sig av sina sinnen så som lukt, syn och hörsel för att kommunicera med oss men läser och tolkar även vårt kroppsspråk (Norling & Larsson, 2004, 187). Håkansson (2009, 7) styrker detta och menar att deras förmåga att kommunicera utan ord kan uppfattas som väldigt ärlig och mindre hotfull än en människa och har man t.ex. blivit sviken och har svårt att lita på andra människor kan djuret vara den enda vän man har och den man vågar öppna upp sig till.

Håkansson (2009, 11,15) skriver vidare att i samband med att sköta och ta hand om djur, lär man sig även att ta ansvar, man får rutiner och erfarenheter samt de skapar en meningsfull vardag. Djuren stimulerar även känslomässig utveckling både hos barn och vuxna, de ökar vår empatiska förmåga, dämpar aggressivitet t.ex. hos äldre med demens samt dämpar ångest hos människor med stort stresspåslag.

6 Djur i vården

Enligt Morrison (2007) så började människan använda sig av djur i vården redan för länge sedan och man har hittat bevis på att människan och djuren har haft en speciell relation till varandra. I norra Israel har man hittat i gamla ruiner, ett människoskelett som höll en hundvalp i famnen, fyndet är daterat till för över 12 000 år sedan. Efter detta fynd har djurens användning inom vården ökat. I slutet av 1700-talet i England använde man sig av honor och kaniner vid vård av psykisk sjuka människor och det finns även dokumenterat att man på 1800-

talet använde sig av djur vid vård av handikappade personer. Även vid vård av patienter med epilepsi har man använt sig av djur.

Även idag används djur inom vården, speciellt inom äldreomsorgen tycker många äldre att det är en skön och lugn känsla att få umgås med djur, de känner att de kan slappna av och bara vara sig själva. Till skillnad från att umgås med människor så kan relationen till djur, speciellt hundar, kännas och upplevas som en mer stabil och förutsägbar relation eftersom en hund inte bryr sig om vad man är på för humör. De bryr sig inte om man har en sämre dag och de lyssnar utan att tröttna (Wallis & Almberg, 2011, 85). Uvnäs Mober (2009, 139) styrker detta och skriver att en hund kan lätta upp stämningen och löser upp svåra situationer och relationer. Hunden är lojal och tyst och skvallrar aldrig, därför kan många uppleva att det är lättare att öppna upp sig och prata om svåra saker om en hund är närvarande.

Norling & Larsson (2004, 191) skriver om en rapport som Fossier-Varney redovisade 2001 som handlar om djurterapi där man använt sig av hund med patienter med svårtolkade symtom. Ett fall rörde en 69årig kvinna med långtgången Alzheimer sjukdom samt afasi. Hon vägrade ta kontakt med personalen, var sänliggande, orolig och hade självskadebeteende. Som "terapeut" fungerade en 5årig golden retriever. Varje vecka träffade hon hunden tillsammans med personalen i 45min. Efter 6–8 veckor inträffade de första effekterna, hon slutade med sitt självdestruktiva beteende. Hon var inte lika orolig längre och ångestdämpande medicinen fick halveras, hon blev mer och mer kontaktbar och började kommunicera med omgivningen. Under samma period fick även en 74-årig man med halvsidesförlamning och svåra beteendestörningar i form av skrik, aggressivitet och självskadebeteende, träffa och umgås med denna hund. Också han blev bättre och började känna en högre grad av trygghet, säkerhet och självkänsla. Aggressiviteten minskade och lika så medicineringen.

6.1 Djurens psykiska effekter

Att ha djur runt omkring oss gör oss lugnare, tryggare och enligt studier gör de oss även gladare och förbättrar vårt humör. De har även en förmåga att dämpa vår stress och gör oss också mindre mottaglig för stress. Både blodtrycket, pulsen och kortisolhalten i blod och saliv sjunker (Håkansson, 2009, 7). Norling & Larsson (2004, 189–190) skriver om en 20 månaders

lång studie gjord av Blackshaw m.fl. (1995) där de kom fram till att hundar på ett äldreboende minskar på ångest, förvirring, trötthet, spändhet och depression. Det kom även fram att hundar förbättrar sinnesstämningen och inger stöd och trygghet. De nämner även en studie av Bergler (1992) som anser att äldre med katt anser sig må bättre, har bättre livskvalitet och ser positivare på vardagen än äldre utan katt. Vid stora förändringar i den äldres liv så som vid pensionering, ensamhet och flytt till ett vårdhem får djuren en viktig roll.

Inom demensvården har man även använt sig av hundar för att dämpa ångest och oro hos patienterna. Att smeka och klappa en hund har ofta en lugnande effekt på en förvirrad och orolig människa. Vid beröring utsöndras ett ämne som heter Oxytocin vilket stimulerar vårt välmående, gör oss mer positiva och öppna för omgivningen och läker även kropp och själ. Mår vi bättre gör det även att vi söker kontakt med andra människor, vi blir nyfikenare, lär oss lättare och har lättare att minnas saker och ting (Håkansson, 2009, 7, 12).

6.1.1 Oxytocin

Oxytocin är ett litet äggviteämne som finns hos alla däggdjur och bildas och regleras av hypotalamus i hjärnan. Hypotalamus styr kroppens grundläggande funktioner så som puls, blodtryck, aggression, hunger, törst och sexualitet. Från hypotalamus går det oxytocinerver till hypofysens baklob och därifrån slipper oxytocinet bl.a ut i blodcirkulationen och vidare ut i kroppen och fungerar då som ett hormon. Oxytocin transporteras också till andra delar av hjärnan och påverkar där olika funktioner så som välmående, rädsla, sociala relationer, lugn, halten stresshormoner, smärtekänslighet, blodtryck och puls samt aktivitet i mag-tarmkanalen (Uvnäs Mober, 2009, 48).

Oxytocin frisätts i kroppen vid olika relation t.ex. mamma-barn relationen. Via modersmjölken stimuleras barnets mag-tarmkanal vilket frisätter oxytocin i hjärnan. Närhet och beröring hjälper också till vid processen. Oxytocinet skapar välmående hos barnet, minskar oron, ger en avslappnad effekt, stimulerar tillväxt och social interaktion samt påskyndar anknytningen mellan mamman och barnet. På ett liknande sätt påverkar hunden oss. De bor med oss och vi lär känna varandra utan och innan, vi umgås med dem dagligen, klappar dem, matar dem, kramar dem och ett osynligt band knyts. Blotta närvaron av hunden inger ett lugn och påverkar ägaren både kroppsligt och själsligt. Eftersom hundägaren oftast är tillsammans med sin hund får de i sig små doser oxytocin varje gång vilket leder till en kronisk aktivering av "lugn och ro-

systemet” vilket sägs vara det som ger upphov till de hälsofrämjande effekterna. Ute i Europa har man även börjat använda sig av lantbruksdjur för att hjälpa trötta, deprimerade och oroliga människor att hitta en balans och bättre hälsa. I Norge har de gjort en avhandling där psykiskt sjuka fick träffa och umgås med lantbruksdjur under några veckor och resultatet blev att de kände sig bättre och blev lugnare av djuren (Uvnäs Mober, 2009, 60–61)

6.2 Djurens sociala effekter

Studier visar att äldre som umgås med djur har ett bättre socialt nätverk runt omkring sig och socialt stöd. Har man ett djurintresse leder det ofta till att man åker till olika tillställningar som har med djur att göra t.ex. utställningar, föreningar, träningar och tävlingar. Djurägare har även ett stort kontaktnät med varandra t.ex. hundägare som umgås andra hundägare för att träffas, prata och diskutera med varandra. Studier visar även att nyinflyttade hundägare oftast lär sig snabbare att hitta i området och binder nya sociala kontakt än de som inte har hund (Håkansson, 2009, 8).

Enligt Norling & Larsson (2004, 192) har man inom äldreomsorgen även använt sig av fiskar och burfåglar för att förbättra det sociala klimatet hos de äldre, vilket har ökat deras sociala stimulans och gett nya och positiva samtalsämnen.

McColgan & Schofield (2007, 21–23) skriver att det har gjorts studier som visar att äldre anser att djuren är en familjemedlem och en nära vän som finns där när släkt och vänner gått bort. De äldre upplever djuren som ett emotionellt stöd, och de uppskattar att de har någon att prata med som inte skäller eller klagar samt att kommunikationen med djuret ökar den sociala förmågan, känslan av meningsfullhet och får på så sätt en ökad känsla av välbefinnande. Wallis & Almborg (2011, 85) styrker detta genom att skriva att djuren tränar upp talet hos de äldre eftersom de äldre ofta pratar och kommunicerar med djuren.

6.3 Djurens fysiska effekter

Att ha ett djurintresse och äga ett djur innebär oftast att man även rör på sig på olika sätt. Har man en hund kräver den promenader i ur och skur, i Sverige går en genomsnittlig hundägare kring 70-90min varje dag. Går man i ridskola eller äger en häst ger det också mycket motion. Hästen ska skötas på olika sätt, de ska föras och hämtas till och från hagen, de ska borstas och boxen ska mockas. Väl uppe på hästryggen ger också olika ansträngningsgrader, att låta hästen gå i skritt motsvarar en lugn promenad, trav motsvarar en joggingruna och rida i galopp innebär samma ansträngning som att spela i en fotbollsmatch (Håkansson, 2009, 11).

Norling (u.å) hänvisar till en undersökning som Jennings (1995) gjort, där man använde sig av 6000 hushåll där resultatet visade att djurägare hade 8–12 procent färre läkarbesök än de som inte hade djur. Det kom även fram att djurägare hade lägre konsumtion av mediciner för högt blodtryck, färre fall av hjärtproblem, sömnproblem samt de hade lägre kolesterolnivå. De fick alltså fram att djur har en positiv inverkan på både hjärt-och kärlsjukdomar samt stressrelaterade besvär och djurägare hade överlag en mer fysisk och socialt aktivt liv.

Wells (2009) håller även med om att djur har en förmåga att sänka blodtrycket samt hjärtfrekvensen. Enligt en forskning som gjorts så hade deltagare som fick se fiskar i ett akvarium lägre blodtryck än de deltagare som endast fick se ett växtfyllt akvarie eller tom, tråkig vägg. Äldre som fick se videoklipp på djur bl.a. apor, fåglar och fiskar hade lägre blodtryck än de som kollade på videoklipp med människor eller en kollade på en tom skärm. Det framkom också att sällskapsdjur som hund och katt resulterade i lägre hjärtfrekvens och blodtryck.

6.4 Djurens medicinska effekter

Enligt Wijks (2004) förbättrar djuren det psykiska och fysiska hälsoläget hos människan och de ger en snabbare återhämtning efter en sjukdom. Djuren förbättrar även rehabiliteringen, ger ökad överlevnad, minskar på konsumtionen av mediciner och vård som i sin tur leder till minskade vårdkostnader. Djur bedöms även som en friskfaktor vid försäkring.

Mubanga (2019) skriver att forskare vid Uppsala universitet har kommit fram till att hundägare har lägre risk att dö efter en hjärtinfarkt eller stroke än de som inte har hund. I forskningen undersökte de patienter i åldern 40-85år som hade haft hjärtinfarkt eller stroke mellan 2001 och 2012. De kom fram till att hundägarna hade 33 procents lägre risk för att dö än de som inte hade hund. Veterinär och professor Tove Fall skriver intervjuas och säger även att social isolering och ensamhet heller inte är lika påtaglig för hundägare. Hon berättar även att äga hund innebär fysisk aktivitet som i sin tur är en viktig del i rehabiliteringen och för välmåendet överlag.

7 Teoretisk utgångspunkt

Teoretiska utgångspunkten som har valts i denna studie är Katie Erikssons teori om hälsa. I *Hälsans idé* som utgavs 1984 skriver hon att alla människor är hälsa som ska ses som en helhet som i sin tur är uppdelad i mindre element så som sund(het), frisk(het) och välbegag eller välbefinnande. Vidare skriver hon att människan kan känna välbefinnandet trots att hälsan inte är bra men även att trots att en människa är vid god hälsa inte kan känna välbefinnande. De tre orden sundhet, friskhet samt välbefinnande kan förekomma i olika kombinationer och grader med varandra men alla tre behöver inte uppfyllas för att vi ska kunna känna hälsa. Dock menar hon att sundhet och friskhet hör ihop för att känneteckna hälsa, medan välbefinnande är i en egen grupp för sig för att höra under huvudbegreppet hälsa. (Eriksson, 2018, 6, 154–155)

Eriksson (2018, 155–156) beskriver båda orden sundhet och friskhet som en egenskap eller kännetecknen på tillståndet hälsa. Sundhet kan betyda två olika saker, psykisk sundhet vilket betyder att människan är klok samt hälsosam vilket betyder en handling som är hälsosam. Friskhet kännetecknar den fysiska hälsan. Både sundhet och friskhet kan patienten själv känna eller så kan omgivningen t.ex. en vårdare, uppskatta detta hos patienten. Välbefinnande däremot kan inte omgivningen uppskatta hos någon annan utan det är endast individen själv som kan svara på om hen känner välbefinnande eller inte. Välbefinnande betyder "att finna sig väl" och räknas som en helhetskänsla som kan beskriva både det psykiska och fysiska tillståndet.

Välbefinnande är även ett begrepp som grundar sig på erfarenheter och som kan beskriva en känsla av glädje och tillfredsställelse och vi kan endera känna denna känsla eller sakna den. Därför bör man lyssna på den andres inre upplevelse för att förstå vad välbefinnande betyder just för denne och hur hen upplever hälsa hos sig själv. När man har kommit till insikt vad välbefinnande betyder för en själv så har man uppnått en medvetenhet hos sig själv, man har även förstått känslans betydelse i tillvaron samt är kapabel att lägga upp framtida mål åt sig själv. (Eriksson, 2018, 183)

8 Metod

Syftet med denna studie är att undersöka hur djur påverkar de äldres välbefinnande i äldreomsorgen och för att syftet och frågeställningen ska kunna besvaras så används en kvalitativ forskningsmetod. Kvalitativ forskningsmetod används eftersom frågeställningen gäller att förstå eller hitta ett mönster i hur de äldre påverkas av djuren och då lämpar sig denna metod bäst enligt Trost (2010, 32). Eftersom forskningsobjektet är människors, i detta fall personalens, upplevelser och erfarenheter som kommer höras i en semistrukturerad intervju, som i sig används som datainsamlingsmetod, anser även Patel & Davidson (2019, 57) att denna forskningsmetod lämpar sig bäst. Som analysmetod kommer en kvalitativ innehållsanalys att användas.

8.1 Semistrukturerad intervju

Att göra en semistrukturerad intervju betyder att intervjuaren följer en intervjuguide (se Bilaga 2) där olika teman och huvudfrågor färdigt är uppgjorda men att det finns utrymme för avvikelser i intervjusituationen och ger mer spelrum med frågorna. Detta i sin tur kan leda till nya intressanta ämnen. I intervjun brukar även hur- och vad-frågor användas. (Justesen & Mik-Meyer 2011, 46-47).

Henricson (2017, 145) skriver att intervjufrågorna kan ställas i olika ordning, efter anpassning till intervjusituationen. Hon anser även att intervjuguiden högst ska bestå av en A4-sida och ska endast fungera som stöd eftersom intervjuaren ska ha bra koll och vara insatt i intervjufrågorna. Oavsett intervjusituation så ska denna ske ostört, i en ostörd miljö och inge trygghet. En bra atmosfär ger nämligen ett bättre innehåll och djup i intervjun vilket i sig leder till bättre resultat.

Enligt Kvale & Brinkemann (2009, 129, 144, 149) finns det inget krav på ett visst antal personer som behövs för att göra en intervju, de skriver "Intervjua så många personer som behövs för att ta reda på vad du behöver veta". I denna studie har 5st ur personalen från 3 olika boenden, använts. Intervjun kommer vara upplagd med olika teman med relevanta frågor som ställs till varje person. Frågorna kommer även vara så många till antalet att det blir en tillräckligt stor heltäckande bild av ämnet samt att fakta som behövs kommer fram. Kvale & Brinkemann (2009, 144, 149) skriver vidare att ledande frågor bör undvikas. Frågorna ska ställas på ett vardagligt språk och vara lätta att förstå. Vid själva intervjutillfället informeras den intervjuade vad syftet är med denna intervju och berättar hur inspelningen går till och frågar ifall den intervjuade har några frågor. De första minutrarna är viktiga för att skapa en god kontakt. Det gäller att visa ett intresse för vad den intervjuade säger, lyssna uppmärksamt och visa både förståelse och respekt på vad som svaras.

8.2 Kvalitativ innehållsanalys

Kvalitativ innehållsanalys räknas som en empirisk vetenskaplig metod och används för att kunna dra slutsatser om bland annat olika artiklars, böckers, intervjuers och protokolls innehåll. Innehållsanalysen kan göras på två sätt, endera ser man och tar tillvara det som nämns i text direkt, eller så bör man analysera det dolda innehållet för att kunna tolka textens eller intervjuens innehåll och betydelse (Kvale & Brinkmann, 2014, 412). Dock menar Dahler-Larsen (2002, 2) att data "så vitt som möjligt ska basera sin redovisning i sin ursprungliga form. Man ska använda sig av intervjuutskrifter direkt, om man har tillgång till dem" Han skriver vidare att man inte ska lita på vad man tror att man kommer ihåg vad som blivit sagt vid en intervju.

8.3 Etiska aspekter

I denna studie har Forskningsetiska delegationens "God vetenskaplig praxis" följts. "I forskningen tillämpas dataanskaffnings-, undersöknings- och bedömningsmetoder som är förenliga med kriterierna för vetenskaplig forskning och etiskt hållbara. Vid publiceringen av undersökningsresultaten tillämpas den öppenhet och den ansvarsfulla kommunikation som karakteriserar vetenskaplig verksamhet." (Forskningsetiska delegationen, 2012, 18)

Hänvisningar till andra forskares arbeten har skrivits ut på ett korrekt sätt så att deras arbete respekteras. Forskningstillstånd har skaffats för intervjuerna och allt material har planerats och genomförts på ett korrekt sätt. Materialet som har samlats in har lagrats enligt de krav som fodras. (Forskningsetiska delegationen, 2012, 18)

För att en semistrukturerad intervju ska kunna utföras i denna studie så behöver förmannen på äldreboendet ge sitt tillstånd och kolla med personalen vem som vill och kan ställa upp. Förmannen kommer få ett "Tillstånd för intervju" blankett (se Bilaga 1) som ska skrivas under. När det är påskrivet ska personal väljas ut. Personalen ska informeras om i god tid vad syftet är med studien, att den intervjuade kommer vara anonym men resultatet kommer att publiceras offentligt samt att de även kommer bli informerade om att intervjun spelas in men att allt material kommer transkriberas och kasseras efter användning. Det är också viktigt att informera deltagarna om att studien är helt frivillig, den sker under sekretess och att de när som helst får dra sig ur studien ifall de vill. (Forskningsetiska delegationen, 2012, 18)

9 Resultat

I detta kapitel presenteras resultaten från de frågor som ställdes under intervjun med en del av personal från äldreboenden. Eftersom en intervjuguide gjordes, uppkom även teman för detta resultat och de blev ännu tydligare efter att materialet transkriberades. De olika teman är: *Djuren, djurens effekt, hur djur används i vården samt välbefinnande*. Under dessa teman kommer det även finnas underkategorier som fyller ut temat, samt några citat ur intervjuerna.

Trots kontakt med flera boenden så var det uppenbart att djur inte har äldreboenden som sitt hem utan de kommer endast på besök. De flesta ställen som kontaktades hade haft djur men inte längre pga olika anledningar som bl.a. sjukdom både hos djuret samt personal.

Figur 1. Teman för resultatet

9.1 Djuren

Under denna rubrik presenteras resultatet gällande vilka djur som bodde eller kom på besök till de boenden som användes i intervjuerna. Det framkommer även hur ofta djuren kom på besök.

9.1.1 Vilka djur kommer på besök

Detta tema var väldigt enhetligt; på alla tre boenden användes hunden mest. På ena boendet hade nattskötaren haft med hunden nästan varje natt, på ett annat hade den intervjuade med hunden så gott som varje kvällsskift. Det tredje boendet var hunden med någon gång ibland.

"Vi har så att personalen får ta me hunden hit"

"Jag brukar ta med hunden ibland och så en annan från personalen brukar ha med ibland"

På det ena boendet bodde det en katt, på samma boendet hade dom även haft sommarkaniner. Ett annat boende hade haft en katt men den hade blivit påkörd förra året.

"E grannens katt som bor här"

"Vi har haft en katt men han blev påkörd"

"Förra sommaren hade vi kaniner"

Två av boenden hade även haft större djur så som häst, på besök medan det tredje var beläget på sådant ställe att det inte gick att ta några större djur dit.

"Ja en gång hade hon ponnyn sin hit på besök"

"Vi ha haft besöksdjursdag då hade vi hit bl.a. hästar"

9.1.2 Hur ofta kommer djuren på besök

Förutom boendet som hade katt så var det inte varje dag något djur var på besök. På samma boende var även nattskötaren som hade hunden med varje natt men tyvärr hade hen slutat och jobbade inte där mera.

"Ja katten han bor ju här helatiden"

"Nej tyvärr bor inga djur här"

Hur ofta hunden får komma med var lite olika, svaret var allt från en enstaka gång till 2-3 gånger i veckan.

"Vi hade en som bara jobba natt som hade me hunden varje natt"

"Jag har hunden me nångång ibland"

"No har ja me henne (hunden) nästan varje kvällsskift"

9.2 Hur djur används i vården

Här presenteras resultatet gällande hur djuren används inom vården, vilken relation de äldre har till djuren, ifall det finns något negativt med att ha djuren i vården samt om djuren har haft en större roll nu under Covid19-pandemin.

Både boendet som hade katt som bor där samt informanterna som hade med hunden regelbundet svarade att djuren får vara med överallt.

"Hunden får no vara med överallt, in till deras rum och sitter i soffan me dem o kollar tv"

" Han (katten) brukar hopp upp i soffan med di eller ligger di i sängen kan han fa dit me dem"

"Jo no får han (hunden) va me överallt, förutom ti dom som e rädda"

Informanterna var även eniga om att djuren har en viktig roll i vården för att få vårdåtgärder gjorda.

"T.ex har vi en dam som blir lätt arg och förstår inte vad man gör och att man bara vill hjälpa. Då visar jag bara henne (hunden) och pratar om henne, har henne att visa tass och att hon får komma o hälsa. Då går det bra att klä av och byta kläder"

" Vissa har ju haft problem med blodtrycket, att få de taget. Så då har de kunnat lugna ner sig med att ha katten i famnen medan man har tagit blodtrycket"

"Allt från på-och avklädning blir lättare när hunden e me"

Katten på boendet var inte bara till hjälp för personalen eller sällskap till de äldre. Katten gav även ett stöd till de anhöriga.

" Vissa har vi i terminalvård och där kan han nog ligg och det är jättebra för anhöriga också som kanske ska sitta där då och får inte respons på det sätte från den som är döende"

9.2.1 Vilken relation har de äldre till djuren

Även här fanns ett enhetligt svar, djuren var uppskattade och omtyckta bland de äldre. Och många av de äldre frågade efter djuret om denne inte var i närheten.

"Ja nå di flesta tycker no om han (katten)"

"Hunden va no uppskattad nä han va här"

"E hon (hunden) borta så frågar di no efter henne"

"Dom bruk nog fråg var kissi e om dom int sir han"

Dock svarade informanterna att det finns de som är lite rädda för djuren eller inte tycker om dem.

"Några tycker int alls om katten, men han har lärt sej att int fa ti dom heller som int tycker om han"

"Vissa e rädd hundar men dom undviker vi helt enkelt"

"Vi har en som va jätterädd fö hund, men efter att hon (hunden) var med några gånger så tisiert våga hen nog klappa henne"

9.2.2 Finns det något negativt med att ha djuren i vården

Först svarade alla informanterna "Nej", men efter lite betänketid kom två informanter fram till att det ändå fanns lite negativt med att ha djur. Samt en tredje informant nämnde pånytt rädslan.

"Ja kanske om nån e allergisk"

"Ja katten löser så fruktansvärt myky hår men annars inget negativt"

"En va no rädd för hunden"

Dock svarade samtliga informanterna att det skall vara lämpliga djur som passar för uppgiften. Och att djuren skall komma överrens om de är flera.

" Han kunde börja rusa och vara lekfull, så de tyckte han var lite obehaglig, både boenden och personal. Så en lugnare katt borde vara bättre"

"Ska vara en hund som gillar människor och som vill kelas och få klappar"

"När katten var här krockade det med hunden och katten"

9.2.3 Har djuren haft en viktigare roll under Covid-19 pandemin

Alla tre boenden hade inte haft strikt besöksförbud under pandemin utan hade tillåtit anhöriga att komma på besök bara de höll avstånd eller var bakom plexiglas, samt använde munskydd. Svaren var olika, tre informanter svarade att djurens roll inte hade ökat.

"Nä, kattens roll har inte ökat, han går ju som han vill han"

"Nä int egentligen, vi har ju fått ta emot besök"

En fjärde var tveksam till om djurens roll ökat men tyckte ändå katten är viktig. Endast den femte informanten svarade att hen hade märkt en skillnad under pandemin.

"Njaa, de får ju int röra varann patienterna och anhöriga, så de ha fått röra katten istället, beröring är nog bra"

"Ja jag hade henne borta en tid då det var riktigt mycke me den här pandemin. Och då sakna de nog henne mycket. De fråga no efter henne helatiden"

9.2.4 Borde djur utnyttjas mera i vården

Alla fem informanter var överrens om att djuren borde utnyttjas mera i vården eftersom de flesta äldre är bekanta med djur hemifrån och haft egna.

"Absolut, verkligen!"

"Jo! Det skulle nog vara bra. Mer hundar skulle vara bra, bara dom är lämpade till att vara här. Dom flesta har ju haft djur och det här är ju deras hem"

"Mer djur i vården absolut. Inte bara katten och fiskar utan även större djur också. Vi vet ju att de flesta har haft boskap, speciellt den här generation har någon typ haft boskap"

"Det skulle vara så kul att ha massa djur bland med äldre. Är nog synd att det inte finns mer djur på boenden"

En informant uttryckte sig att skulle personalen ha mera tid över skulle de även ha oftare djur på besök än vad de har just nu.

"Skulle vi ha mera tid skulle vi ha oftare djur på besök"

9.3 Djurens effekt

Under denna rubrik presenteras resultatet på hur djuren påverkar de äldre psykiskt, socialt samt fysiskt.

Alla fem informanter svarade nästan lika, nämligen att djuren är bra för de äldre och ger många positiva effekter. Det de alla fem svarade gemensamt var att de äldre blir lugnare till sinnes och gladare vid djurens närvaro.

"Han (katten) lugnar nog ner dem myki"

"De (djuren) lugnar ner men samtidigt piggar upp"

"De (djuren) dämpar nog stress, ångest, de blir glada"

"Ja, nå det är med demenssjuka, de vet inte var de är eller kanske inte har ro att sitta still heller, men har man något i famnen så nog sitter de still och lugnar ner"

9.3.1 Psykisk effekt

Speciellt hunden hade en bra psykisk effekt på de äldre och informanterna gav flera exempel på hur hunden påverkade de äldre.

"De minns int allt det dåliga t.ex. brukar en sitta och gråta mycket men när hunden är med så strålar hon upp, det ser vi inte annars"

"Annars är hon nog deprimerad och har såna symtom men inte när hunden är med"

"Aggression och irritation så far bort när de ser henne (hunden)"

"Vi har en som ser dåligt som har psykisk sjukdom så t.om hon ser hunden och brukar skratta och le"

"Till natten är många otrygga och då brukar jag lägga hunden i sängen med dem och då blir de lugnare"

9.3.2 Social effekt

Flera av informanterna svarade att de äldre blir socialare när djuren är med och pratar både till djuret och mer med varandra.

"Sociala blir de mera mot hunden och pratar med henne"

"De blir nog socialare både mot personal och så sinsemellan kan dom börj prat"

"Nå sitter nån med katten i famnen och någon annan ser på så kan de börja interagera bättre med varandra och blir pratsammare"

Även gamla minnen kunde dyka upp och överlag göra de äldre på bättre humör. Detta ansåg informanterna var en väldigt positiv sak med att ha djuren med i vården.

"De blir no socialare, de kommer ihåg gamla minnen.... kan börj prat om nå hund eller katt dom haft hemma"

"Nå det är just att de blir så glada och uppmuntrade... blir även pratsammare, de ger dem mycket mera glädje"

9.3.3 Fysisk effekt

Tre av informanterna svarade att de äldre brukar/brukade få kasta boll eller leksak till hunden och på så sätt vara fysiskt aktiva.

" Det var nog bra med hunden vi hade här, då var det nog några som kasta bollen åt den. En katt kanske inte riktigt vill göra sånt. Så hunden aktiverade dom mera"

" Då när hunden var här så de som inte hade gått o sova före kunde kasta några gånger boll, så då var det också lite fysisk aktivitet"

"Vi brukar ha de äldre att kasta boll/leksaker ti hunden, de gillar dom"

Det framkom att de äldre ibland inte vill röra på sig men djuren fick dem att glömma bort hur jobbigt det är att röra på sig. De äldre blev mer aktiva och ville röra på sig om de hade djur i närheten.

" Nog fungerar det så att de går bättre när hon (hunden) är med, hon får dem att vilja röra på sig. De glömmar att det är tungt och jobbigt att gå. Allt från att stiga upp och sätta sig ner blir bättre när hunden är med"

" Då när vi hade kanin här för 2 somrar sen så då skulle hon (patient) nog alltid ut och kolla till kaninen och ge mat"

En informant tyckte också att patienterna får lite fysisk aktivitet genom att pyssla om hunden. Samt nämnde även att balansen blir bättre med hjälp av djuren.

”Också det att klappa hunden och paja honom och böja sej fram är ju lite aktivitet fö kroppen och övar också fingermotoriken lite”

”Nå vissa går ju efter honom (katten) så det upprätthåller ju balansen och fysiska funktionsförmågan och är ju också blodtryckssänkande. ”

9.4 Välbefinnande

Detta är arbetets viktigaste kategori, nämligen resultatet på hur djuren påverkar de äldres välbefinnande.

När informanterna fick svara på vad de själva kom att tänka på när de hörde ordet ”välbefinnande” så var svaren olika.

”Djur, har tre katter själv”

”Just att man ska få må bra, bibehålla det man kan, komma ihåg, om man inte kommer ihåg minnen helatiden men att man skulle få en extra pratstund”

”Psykiskt och fysiskt få må bra”

”Få må bra, trygghet”

9.4.1 Hur påverkar djuren de äldres välbefinnande

Enligt informanterna så uppfyller djuren rätt många punkter när det kommer till vad de tänker på när det hör ordet ”välbefinnande”. Både att känna trygghet, få må bra och ha sällskap var några saker som nämndes.

”Närhet och trygghet di får e viktig”

”De påverkar dem bra , djuren lyssnar alltid, de kanske inte svarar men de lyssnar. Och just få minnen tillbaka”

”Ja det blir ju mer hemmalikt med djur, många har ju haft djur så det inger trygghet och sällskap också”

”Ja djuren får ju dem på andra tankar, de (äldre) glömmmer bort sina bekymmer)

Tre informanter nämnde också att beröringen är viktig för att de äldre ska uppnå välbefinnande. Närhet och beröring får de äldre inte av de anhöriga nu under pandemin och personalen har heller inte alltid tid.

" Beröring är nog bra, närhet och värme som de får av djuren"

" Vissa vill inte ha henne i famnen men vissa kan hålla henne i tassen eller klappa henne och annars få närhet av henne så hon ger nog ett stort välbefinnande"

"De får ju int röra varann patienterna och anhöriga, så de ha fått röra katten istället, beröring är nog bra"

10 Diskussion

I detta kapitel presenteras metoden samt resultatet från studien. Diskussionen görs genom att man jämför resultaten man fått i studien, med fakten från den teoretiska bakgrunden. I ett examensarbete som detta är det vanligt att man beskriver hur arbetet har genomförts vilket kallas *metoddiskussion* samt väljer ut huvudfynd ur resultatet vilket kallas *resultatdiskussion* (Henricson 2012, 471-472).

10.1 Metoddiskussion

Syftet med metoddiskussionen är att bevisa att kvaliteten för detta examensarbete har säkerställts och att ett kritiskt förhållningssätt har används eftersom det är av stor betydelse. *Trovärdighet, pålitlighet, bekräftelsebarhet* och *överförbarhet* är termer som kommer beskrivas eftersom de ger en god indikator på en vetenskaplig kvalitet i en kvalitativ studie, vilket denna studie är (Henricson, 2017, 429).

10.1.1 Trovärdighet

Trovärdighet innebär att skribenten kan övertyga läsarna om att resultatet som fåtts i studien både är rimlig och trovärdig. Det kan påvisas genom att skribenten är väl insatt i ämnet eller läser in sig på ämnet före studien påbörjas (Henricson, 2017, 431). Därför har skribenten satt sig väl in i ämnet och skrivit om den äldre människan, vad som händer när man blir äldre, samt djurens betydelse för oss människor och vad vi får för positiva effekter av dem. De vetenskapliga artiklarna har tagits från databasen EBSCO samt via Google Scholar även är en sökmotor gällande vetenskapliga artiklar. Sökorden har varit: *"elderly, pet care, animal in car*

och *human-animal bond*". Skribenten har även haft god kontakt med handledaren som fått ta del av studien varefter den har framskridit.

10.1.2 Pålitlighet

För att en pålitlighet ska kunna garanteras så ska man kunna beskriva och vara insatt i det ämne man studerar. Det behöver även framgå varifrån man har fått fram fakten, t.ex. hur man har sökt efter vetenskapliga artiklar samt vilka databaser som använts. Eftersom intervjuer har genomförts krävs även en beskrivning på vem som har utfört intervjuerna samt hur de har gått till och om någon teknisk utrustning har använts (Henricson, 2017, 432).

Skribenten har använt sig av faktabaserad litteratur för att få fram fakta om den äldre människan samt vilken effekt djuren har på människan. Övrig fakta har tagits fram genom att söka efter vetenskapliga artiklar från databasen EBSCO samt via Google Scholar. I början var det svårt att hitta rätt artiklar som var relevanta och som belyste detta ämne på rätt sätt men efter envist sökande samt tips från andras examensarbeten så lyckades det. Dock skulle det ha varit mer önskvärt med fler böcker om djurens inverkan på människan och hur man kan utnyttja dem i vården men tyvärr hittades det inga på stadsbiblioteket och Tritonia.

Intervjuerna bandades in på skribentens telefon och tog ca 12-20min. De två första intervjuerna tog kortast tid eftersom skribenten inte var van att genomföra intervjuer och ställde för få följdfrågor men sedan blev intervjuerna längre ju mer erfarenhet skribenten fick. Efter varje intervjudag, blev 2 st på två olika dagar och en ensam den sista dagen, lyssnade skribenten igenom intervjuerna flera gånger och renskrev dem på datorn. Efter att materialet inte behövdes längre så raderades inspelningarna från telefonen.

10.1.3 Bekräftelsebarhet

För att kunna få en bekräftelsebarhet bör trovärdigheten och pålitligheten vara gjorda eftersom alla tre är delaktiga i analysprocessen. Under denna term bör man även beskriva urvalet av informanter samt datainsamlingen (Henricson, 2012, 488).

Denna studie har gjorts som en kvalitativ studie med en semistrukturerad intervju, eftersom syftet var att höra personens egna åsikter och upplever på hur vilken effekt djuren har på de äldres välbefinnande och välmående. Fem stycken ur personalen på tre olika boenden intervjuades, före intervjun tog skribenten kontakt med chefen för boendet som fick anteckna en intervjuanhållan-blankett (se Bilaga 1). Därefter frågade chefen vem i personalen som ville ställa upp på intervju eller frågade personal som hade djur med till arbetet om de ville ställa upp. Två av deltagarna var obekanta för skribenten, vi hade inte haft kontakt förrän vi träffades på boendet där intervjun genomfördes. De andra tre hade skribenten själv kontakt med efter att ha fått deras nummer av chefen, så det kunde bestämmas en dag och tid för intervjun. Innan intervjun började fick deltagarna ännu information om att det var på frivillig basis och att de när som helst får avbryta intervjun samt de fick höra ännu syftet med intervjun, varför den gjordes. En semistrukturerad intervju valdes för att de alla fem skulle få samma frågor. En pilotintervju gjordes före de riktiga intervjuerna, för att säkerställa att frågorna var förståeliga och utformliga vilket resulterade i små ändringar av formulering av fråga samt ändring av ordningsföljd på några frågor.

10.1.4 Överförbarhet

Under denna term bör resultatet i studien vara noggrant beskrivet eftersom trovärdighet, pålitlighet och bekräftelsebarhet påverkar resultatets överförbarhet. Det betyder alltså att skribenten ska fråga sig ifall resultatet går att överföra till andra grupper, personer eller situationer (Henricson, 2012, 488).

Skribenten för detta examensarbete anser att studien kan överföras till andra eftersom det inte har använts gammal litteratur eller vetenskapliga artiklar. Dock är en källa från 2004 men de andra är nyare. Forskare har mer och mer börjat intressera sig för djurens påverkan på oss människor och börjat forska mer inom ämnet. Därför är skribenten ändå medveten om att det kan komma ut nya böcker och ny forskning som kanske inte överrensstämmer med resultatet från denna studie.

10.2 Resultatdiskussion

I detta kapitel diskuteras resultatet som fåtts från undersökningen, jämförts med tidigare forskning och bakgrund inom området. Eftersom skribenten valde att dela in resultaten i fyra huvudkategorier; *Djuren, djurens effekt, hur djur används i vården* samt *välbefinnande* så gjordes samma här. Dock är själva djurraserna oväsentliga i detta sammanhang så skribenten väljer att inte ta med den kategorin. Kategorin *välbefinnande* kommer att beskrivas till först eftersom den enda frågeställningen i detta arbete är hur djuren påverkar välbefinnandet hos den äldre patienten.

Syftet med detta examensarbete är att ta reda på hur djuren påverkar välbefinnandet hos äldre patienter samt ta reda på om vården blir bättre ifall man använder sig av djur i vårdssammanhang.

10.2.1 Välbefinnande

Som teoretisk utgångspunkt utgick skribentens från Erikssons teori om hälsa. Eriksson (2018, 154-156) menar att alla människor är hälsa och ska ses som en helhet som är uppdelad i sudnhet, firkshet samt välbehag/välbefinnande. Hon anser att välbefinnande är något vi kan känna trots att hälsan inte är bra och tvärtom, ha bra hälsa men inte kunna känna välbefinnande. Välbefinnande är personligt och ingen annan än du själv kan veta om du känner välbefinnande eller inte. Ordet välbefinnande betyder att "finna sig väl" och räknas som en helthetskänsla som både kan beskriva det psykiska samt fysiska tillståndet. Välbefinnande kan även beskriva en känsla av glädje och tillfredsställelse.

I studien framkommer det att informanterna anser att djuren inger en trygghet och närhet, ger sällskap åt de äldre och att de äldre mår bra av att ha djuren runt sig samt känner enorm glädje. Det framkom även att de äldre glömmar bort sina egna bekymmer när de umgås med djuren och gamla minnen upplevs på nytt. Svaren som skribenten fått är ett tydligt svar på att de äldre har ett gott och ökat välbefinnande när de är med djuren. De äldre har kanske inte hälsan men de kan ändå känna välbefinnande i form av glädje, närhet och trygghet samt får känna att någon finns där för dem och som de kan prata med vilket ger dem tillfredsställelse.

Många äldre har även haft djur hemma, vilket gör att användning av djur på boenden skapar en mer hemlik miljö vilket i sin tur inger en trygghet och ökat välbefinnande åt den äldre.

10.2.2 Djurens effekt

Enligt Håkansson (2009,7) så gör djuren oss lugnare, tryggare samtidigt som de höjer vårt humör och gör oss gladare. De har även en förmåga att kunna dämpa vår stress, vilket gör att även blodtrycket och pulsen sjunker. Hon skriver även att djuren får oss mer sociala, vi har en tendens att börja prata med andra djurägare och skapar på så vis kontakter som vi annars inte skulle haft. Även Norling (u.t) hänvisar till en undersökning där de kommit fram till att djurägare har färre läkarbesök än de som inte har djur. Han skriver även att djurägare även har färre fall av hjärtproblem, sover bättre och har överlag ett mer fysiskt och socialt liv än de som inte har djur.

Alla informanter svarade att djuren har en lugnande effekt på de äldre och gör dem även gladare. De upplevde även att aggression och irritation dämpas när djuren är med och en informant nämnde även att de som är otrygga till natten brukar bli lugnare av att ha hunden bredvid sig. Alla informanter nämnde även att de äldre blir mer sociala när ett djur är med, både mot personalen men även de andra boenden. De både pratar till djuret men kan även börja diskutera gamla minnen med varandra. Katter aktiverar inte de äldre så mycket, men hunden upplevde informanterna ger fysisk aktivitet åt de äldre genom t.ex. bollkastning men får även de äldre att vilja röra på sig mera. En informant nämnde även att utekaniner fick en äldre att röra på sig varje dag och gå ut för att titta till och mata kaninerna. En annan informant nämnde också att det även är en fysisk aktivitet när den äldre böjer sig ner för att klappa och paja djuret eftersom det töjer och stretchar kroppen.

10.2.3 Hur djur används i vården

Idag används djur inom vården, speciellt inom äldreomsorgen eftersom de inger en skön och lugn känsla och de äldre slappnar av vid djurens närvaro. Djuren har ett unikt sätt att vara med oss människor, de lyssnar utan att säga ett ord tillbaka, vilket för många kan upplevas som

befriande. Djuren bryr sig heller inte om vi är trötta eller har en sämre dag, de finns ändå där vid vår sida anser Wallis & Almer (2011, 85). Uvnäs Mober (2009, 139) håller även med och menar att hunden speciellt har en tendens att kunna lätta upp stämningen och lösa upp svåra situationer och relationer. Hunden är även lojal och tyst vilket kan göra det lättare att våga öppna upp sig om svåra saker och börja prata.

Alla informanterna svarade att djuren får vara med överallt, förutom till de rum där patienten inte tycker om djur. Det var även vanligt att både katten och hunden hoppade upp i soffan för att ge sällskap och närhet åt de äldre. Alla informanterna var även eniga om att djuren har en viktig roll för att få vårdåtgärder gjorda och nämnde t.ex. att ta blodtrycket var lättare att ta om den äldre hade ett djur i famnen. Det kom även fram att vissa äldre som var irriterade och arga vid vårdåtgärder, blev på bättre humör när de såg hunden och då var det inget bekymmer med att få t.ex. påklädningen att fungera. Det som skribenten ansåg var intressant var att katten på ena boendet även kunde hjälpa och vara till stöd för anhöriga när de var där för att ta farväl av någon anhörig.

Det som även kom fram i resultatet var att de flesta äldre tyckte om att ha djuren där, det var bara någon enstaka som var rädd för djuren och inte ville ha något med dem att göra. En som var hundrädd tidigare hade dessutom lyckats komma över sin rädsla och börjat ta kontakt med hunden på ena boendet. Jag blev även väldigt rörd när ena informanten nämnde att de äldre med demensdiagnos brukar märka när hunden är borta och fråga efter henne. Jag har själv skött om många äldre med demens och jag vet att deras minne inte är bra, det är knappt så att de känner igen personalen och ibland känner de heller inte igen sin familj. Så att få höra att djuren, i det här fallet en hund, ger ett så stort intryck i deras liv att de märker när hunden inte är där, det styrker det vetenskapliga om att djuren gör stor nytta för de äldre.

Det som kanske var aningen förvånande som kom upp i resultatet var att skribenten trodde djuren skulle ha haft en större betydande roll nu under denna pandemi med besöksförbud osv. Vilket gör att de äldre inte har kunnat träffa sina anhöriga på samma sätt som förr. Dock fick jag förklaringen till detta i och med att boenden inte haft strikta besöksförbud utan ändå kunnat ta emot besökare till en viss gräns. Det var endast en informant som hade märkt stor skillnad när hon inte haft hunden med under en längre tid, att de äldre hade börjat fråga efter hunden på ett annat sätt än tidigare.

När frågan kom upp ifall det finns något negativt med att ha djur i vården så tog det en stund för alla att svara på frågan och de fick fundera en stund. Till sist kom det ändå fram att allergier kan ställa till det samt ifall någon är väldigt rädd för djuren. En informant nämnde även att katten lossade ganska mycket hår, samt en annan informant nämnde att ifall man har olika djurslag så kan de sinsemellan krocka med varandra och inte komma överens. Men annars tyckte de inte att det fanns just något negativt med att ha djuren med i vården.

Det resultat som var tydligast var när frågan om djuren borde utnyttjas mera i vården, ställdes. Ingen av informanterna tvekade med svaret utan alla tyckte djur borde utnyttjas mera. En informant tyckte även större djur borde besöka boenden oftare eftersom de äldre är vana vid boskapsdjur av olika slag.

Det som skribenten kom på i efterhand var att jag borde ha frågat och haft som intervjufråga, varför informanterna tror att det inte används så mycket djur i vården här i Österbotten. När jag kollade upp boenden för att göra intervjuerna, så hade de flesta haft katt men katten hade endera blivit sjuk eller påkörd och därför hade de inte katt för tillfället. Ett boende jag kontaktade hade även haft fåglar men inte längre. Därför skulle det ha varit intressant att ha en sådan intervjufråga och få reda på varför informanterna tror att vi använder oss av så lite djur i vården. En informant berättade att skulle de ha mer personal skulle de också ha mer tid och möjlighet att ha mera djur i vården.

10.3 Slutledning

Genom detta examensarbete har jag lärt mig otroligt mycket angående detta ämne. Självt har jag alltid gillat djur och haft djur och även tagit dem med till jobbet ibland så jag har själv fått uppleva vilken positiv effekt de har på de äldre.

Målsättningen var att ge en ökad kunskap till vårdpersonalen om hur de med hjälp av djuren kan ge en god vård till de äldre. Resultaten bevisar att de äldre blir lugnare och känner sig tryggare. Djuren kommunicerar utan ord men ändå påverkar de oss människor enormt mycket genom att bara finnas till för oss och inger både trygghet och närhet som vi behöver. Att se de äldre lysa upp när de ser djuren gör även arbetsdagen så mycket bättre och att dessutom veta

att djuren har en tendens att minska på aggressioner och irritationer gör att man vet de äldre har det bra.

Jag har själv varit med om att vi vårdare inte når fram till patienterna, patienterna missförstår oss när vi vill hjälpa och vid sådana tillfällen blir kommunikationen lidande och vårdåtgärder kan bli svåra att få gjorda. I sådana lägen skulle det vara bra att kunna locka på en hund som skulle komma till undsättning och lösa situationen genom att bara finnas till och få patienten på andra tankar.

Resultaten jag fick bevisar att de äldres vardag, mående och välbefinnande blir bättre ifall vi använder oss av djuren i vården, vilket även besvarar min frågeställning i detta arbete. Jag ville också få reda på ifall vården av de äldre blir bättre om vi använder oss av djuren. Resultatet jag fick bevisar att vården blir bättre, eftersom de äldre blir lugnare, vårdåtgärder blir lättare gjorda samt de äldre blir mer öppna och sociala. Det kom även fram att de äldre vill röra på sig mer när de har djur i närheten vilket stärker den fysiska förmågan. Summasummarum så behöver vi mera djur i vården eftersom djuren har så många positiva effekter på de äldre.

Tyvärr ställde jag inte frågan varför vi inte använder oss av djuren mera än vad vi gör idag och fick den frågan därför heller inte besvarad. Men jag hoppas att detta arbete kan medföra en ökad kunskap till vårdpersonalen att de med hjälp av djuren kan ge en god vård samt ett ökat välbefinnande hos de äldre. Jag hoppas även att det skulle ske en ökning av djur på arbetsplatserna, att arbetsgivarna skulle se till att det finns en möjlighet för personalen att ta med sin hund till jobbet eller se till att skaffa katt eller akvariefiskar för att öka de äldres välbefinnande. Som utflyktsmål skulle man kunna åka till någon djurgård eller bondgård så de äldre skulle få träffa lantbruksdjur som de är vana vid från barnsben eller så skulle man kunna ordna temadagar och ordna så att besöksdjur av olika slag kommer till boenden. Det finns även duktiga hundförare som har utbildade besökshundar här i Österbotten som mer än gärna ställer upp och kommer på besök bara man kontaktar dem.

Källförteckning

- Björnerfeldt, S. 2007. *Consequences of the Domestication of Man's Best Friend, The Dog* (Online) <https://www.diva-portal.org> (Hämtat 2.11.2020)
- Dahler- Larsen, Peter. 2002. *At framstille kvalitative data*. Odense Universitetsförlag
Kvalitativa analyser Forskningsprocess, människa, samhälle. Merete Watt Boolsen, 2007 sid 99
- Ellegren, H. 2006. De blev våra husdjur Online <https://fof.se/tidning/2006/1/artikel/de-blev-vara-husdjur> Hämtat 2.11.2020
- Ernst Bravell, M. & Östlund, L. 2020 *Äldre och åldrande. Grundbok i Gerontologi*. Tredje upplagan.
- Eriksson, K. 2018. *Vårdvetenskap. Vetenskapen om vårdandet om det tidlösa i tiden*. Samlingsverk av Katie Eriksson. Första upplagan.
- Henricson, M. 2012. *Vetenskaplig teori och metod, från idé till examination inom omvårdnad*. Studentlitteratur AB.
- Henricson, M. 2017. *Vetenskaplig teori och metod, från idé till examination inom omvårdnad*. Studentlitteratur AB.
- Håkansson, M. 2009. *Djurens betydelse för människornas hälsa*. Online https://www.halsansnatur.se/images/media/djurens_betydelse.pdf Hämtat 28.12.2020
- Justesen, L. Mik-Meyer, N. 2011. *Kvalitativa metoder – Från vetenskapsteori till praktik*.
- Kvale, S. 1997. *Interviews*. Köpenhamn.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. 2009. *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Studentlitteratur, Lund,
- Kvale, S. & Brinkmann, S. 2014. *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Studentlitteratur, Lund,
- McColgan, G. Schofield, I. 2007. *The importance of companion animal relationships in the lives of older people*. *Nursing older people*, nr 19. s. 21-23
- Morrison, Michele L. 2007. *Health benefits of animal-assisted interventions*. *Complementary health practice review*, nr 12. s. 51-62.
- Mubanga, M. et al. 2019. *Hjärtinfarktspatienter som har hund lever längre*. Online <https://www.uu.se/nyheter/artikel/?id=13246&typ=artikel> (Hämtat 5.5 2021)
- Norber, A. Lundman, B. Santamäki Fischer, R. 2012 upplaga 1:1. *Det goda åldrandet*.
- Norling, I. Larsson, E-L. Upplaga 2014. *Djur i vården, Goda miljöer och aktiviteter för äldre*.
- Norling, I. u.å. *Djur i vården - Om hur sällskapsdjur kan påverka äldres hälsa och livskvalitet, egenvård och oberoende, avlasta och förbättra vård och omsorg, sänka vårdkostnader och förbättra vårdpersonalens arbetsmiljö*. Online https://www.halsansnatur.se/images/media/norling_djur.pdf (Hämtat 3.1.2021)

Patel, R & Davidson, B. 2019 *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera undersökning*. Upplaga 5:2. Studentlitteratur AB

Uvnäs Mober, K. 2009. *Närhetens hormon – oxytocinets roll i relationer*.

Wallis, J. Alberg, B. 2011. *Gerontologi och geriatrik*.

Wells, D. 2009. *The Effects of Animals on Human Health and Well-Being*. Vol. 65 Issue 3, s. 523–543 Online <https://web-b-ebsohost-com.ezproxy.novia.fi/ehost/detail/detail?vid=0&sid=4dbd6ec6-27b1-4c5f-9ee5-d9f11d2c0c18%40sessionmgr102&bdata=JnNpdGU9ZWwhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=43350353&db=afh> (Hämtat 28.4 2021)

Wijk, H. 2004. *Goda miljöer och aktiviteter för äldre* (red.)

Sofi Michelsson
Jungarvägen 34 F6
66850 Jeppo
Tel: 0407327568
Mail: sofi.michelsson@edu.novia.fi

25.1.2021

ANHÅLLAN OM TILLSTÅND FÖR ATT GÖRA INTERVJUER

Jag studerar till sjukskötare vid Yrkeshögskolan Novia i Vasa. Jag håller på att skriva mitt examensarbete om djurens inverkan på välbefinnandet hos den äldre patienten.

Syftet med mitt examensarbete är att sammanställa en studie över hur djuren påverkar välbefinnandet hos äldre personer, speciellt äldre med minnessjukdomar. Syftet är även att ta reda på om vården av äldre blir bättre och isåfall på vilket sätt, ifall man använder sig av djur i vården.

Som handledare har jag Nanette Westergård-Sjölund.

Jag anhåller härmed om att få genomföra intervjuer med personalen på ert boende, för att få fram deras synvinkel på hur djur påverkar de äldres välbefinnande. Mitt önskemål är att få intervjua 2-3 personer.

Jeppo 25.1.2021 _____ Sofi Michelsson

Intervjufrågor

Inledande frågor:

- Berätta lite om dig själv, hur länge har du jobbat inom vården? Hur länge har du jobbat på detta boende?
- Vilka djur bor här? Har de bott länge här?
- Hur ofta kommer det djur på besök? Vilka djur brukar komma på besök?

Djur i vården:

- På vilket sätt använder ni er av djuren i vården?
- Vilken relation har de äldre till djuren?
- Kan du berätta på vilket sätt djuren påverkar de äldre

Psykiskt:

Socialt:

Fysiskt:

- Blir vården av de äldre bättre med hjälp av djuren, om svaret är ja, kan du berätta på vilket sätt?
- Kan du berätta ifall ni har upplevt att det finns något negativt med att ha djur i vården?
- Har djurens roll i vården ökat nu under pågående pandemi (Covid-19) när de äldre inte kan träffa sina anhöriga på samma sätt? Om ja, så på vilket sätt, kan du berätta?
- Tycker du djuren borde utnyttjas mer i vården?

Välbefinnande:

- När du hör ordet välbefinnande, vad tänker du på då?
- Tycker du att djuren påverkar välbefinnandet hos de äldre? Om svaret är ja: Kan du berätta på vilket sätt?